

21.10.2024

Asia/9

9

V 6.11.2024, Kokoomuksen valtuustoryhmän ryhmäaloite merellisen strategian päivittämisestä

Pöydälle 07.10.2024

HEL 2024-003165 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Helsingin kokoomuksen valtuustoryhmä esittää, että Merellisen Helsingin strategia päivitetään vuosille 2024-2030 toimenpiteiden osalta. Strategiapäivityksessä määritetään toimenpiteet, joilla varmistetaan muun muassa Helsingin saarten saavutettavuus kohtuuhintaisesti. Päivityksessä ehdotetaan vaihtoehtojen selvittämistä siihen, kuinka saarten lauttayhteyksien kustannuksista saadaan kohtuulliset ja miten kilpailutukset pystytään suunnittelemaan hyvissä ajoin ja niin, että ne kannustavat lauttaliikenteen sähköistämiseen. Lausunnossa ehdotetaan muun muassa selvitettäväksi vaihtoehtoina Vallisaaren ja Lonnan reittien lisääminen osaksi HSL:n lauttaliikennettä, kaupungin mahdollinen subventio lauttaliikennöintiin sekä Helsingin itse hankkima lauttakalusto. Lisäksi ehdotetaan Eteläsataman lauttapaikkojen jakoperiaatteiden selkiyttämistä ja Isosaaren avaamista jälleen matkailutoiminnalle.

Helsingin merellisen strategian 2030 toimenpiteiden päivittäminen

Helsingin merellisen strategian 2030 toimenpiteet on tarkoitus päivittää strategiakaudelle 2025-2029. Merellisyyteen liittyvän strategian toimenpiteiden päivitys tuodaan päätöksentekoon uuden kaupunkistrategian 2025-2029 voimaantulon jälkeen ja kytketään kaupunkistrategian merellisyyttä koskeviin kirjauksiin.

Helsingin merellinen strategia

Helsingin merellinen strategia 2030 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 11.3.2019. Strategiategsti tavoitteineen on yhä ajankohtainen. Strategian mukaisesti saariston palveluiden, kuten asiakaslähtöisen ja päästötavoitteet täyttävän vesiliikenteen, sekä saariston huoltotoimintojen kehittäminen on edelleen keskeistä. Samoin tavoite siitä, että merellisen ympäristön tulee toimia alustana kokeiluille, uusille elinkeinoille ja kansainvälisesti ainutlaatuisille tapahtumille. Helsingin tulee suojella

arvokasta meriluontoon. Vaikka Helsingin merellisen strategian tavoitteet ovat yhä ajankohtaisia ja tärkeitä, tulee merellisen strategian toimenpiteet päivittää vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia sekä täsmentää tunnistettujen kehitystoimien vastuut ja resursointi.

Helsingin merellisessä strategiassa määritettiin vuosille 2019-2022 yhteensä 19 toimenpidekokonaisuutta ja noin 50 toimenpidettä. Niistä suurin osa käynnistyi ja osa on myös toteutunut. Uusia merellisiä kohteita avattiin virkistykseen vastuullisesti ja suunnitelmallisesti. Saariston kaavat ja infrahankkeet etenivät. Tärkeimpien merellisten kumppanien, kuten merellisten yrittäjien ja merellisiä alueita hallinnoivien Metsähallituksen, Senaatin ja Suomenlinnan hoitokunnan kanssa vahvistettiin yhteiset tavoitteet Helsingin merellisyydelle. Myös kaupungin sisäinen yhteistyö merellisissä asioissa tutkitusti parantui.

Helsingin kaupungin merellisessä strategiassa Isosaari on tunnistettu yhdeksi Helsingin saariston kehitettäväksi kärkikohteeksi, jonka asemakaavoitukseen tähtääviä toimia on aloitettu yhdessä Senaatti-kiinteistön kanssa saaren yleisölle avaamisen yhteydessä. Senaatti-kiinteistöt ja Helsingin kaupunki ovat aloittaneet alustavat keskustelut ja selvitykset Isosaaren mahdollisesta myynnistä kaupungille. Tavoitteena on löytää ratkaisu, joka mahdollistaisi saaren säilymisen avoimena kaupunkilaisille ja edistäisi sen pitkän tähtäimen kehittämistä yhtenä merellisen Helsingin kärkikohteena.

Helsingin kaupungin tarkastusviraston laatima Merellinen Helsinki – Strategian arviointikertomus vuodelta 2020 tunnisti strategian toteuttamisesta onnistumisia mutta myös kehittämistarpeita. Nämä kehittämiskohteet ovat yhä ajankohtaisia ja niiden edistäminen on edellytys Helsingin merellisen strategian tavoitteiden toteutumiseksi. Helsingin merellisen strategian toimeenpanosuunnitelman päivityksessä tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin teemoihin.

Saarien saavutettavuus ja vesiliikenne

Tällä hetkellä Helsingin vesiliikenneverkosto koostuu useiden eri saarien omistajien ja hallinnoijien tilaamista palveluista sekä HSL:n järjestämistä joukkoliikenneyhteyksistä. Lisäksi Helsingin aluevesillä toimii lukuisia charter- ja sightseeing-liiketoimintaa harjoittavia toimijoita. Vesiliikenteen kehittäminen ja saariston saavutettavuuden parantaminen on tunnistettu keskeiseksi toimenpiteeksi saariston kehittymisen ja elinvoimaisuuden edellytyksenä.

Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi kaupunginhallitus on asettanut tavoitteeksi puolittaa vesiliikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä. Ympäristötavoitteiden saavuttaminen pitää sisällään toimenpiteitä yh-

tenäisemmän reittiverkoston, tehokkaamman ja sähköiselle vesiliikenteelle optimoidut liikennöintireitit sekä kannustimet päästöttömän liikennöinnin toteuttamiseksi. Päästöttömän vesiliikenteen kehitystyö on jo aloitettu kartoittamalla nykytilaa, sekä laatimalla yleissuunnitelma kehityksen jatkotoimenpiteistä. Nykyisin vesiliikennettä tuotetaan pääosin dieselpolttoöljyä käyttävillä aluksilla, joiden keski-ikä on noin 50 vuotta. Kehitystyötä tulee jatkaa kokonaisvaltaisesti tiiviissä yhteistyössä eri saarikohteiden omistajien ja hallintoijien, kuten Metsähallituksen ja Suomenlinnan hoitokunnan sekä vesiliikenteen toimijoiden ja HSL:n kanssa.

Saariston saavutettavuuden kehittäminen kohti toimivampaa, yhtenäisemmin hinnoiteltua ja vähäpäästöisempää vesiliikennettä edellyttää vahvempaa painotusta ja kokonaiskoordinaatiota. Tällä hetkellä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa vapaa-ajan ja virkistysvesiliikenteen hankinnasta ja liikennesuunnittelua taas tehdään kaupunkiympäristön toimialalla.

Kaupungin pääperiaatteena vesiliikenteen järjestämisessä on ollut, että vesiliikenteen palvelujen tulee muodostua markkinaehtoisesti. Markkinaehtoinen liikenne toimii pelkillä asiakastuloilla ilman yhteiskunnan maksamaa julkista tukea. Palvelun tuottava yritys vastaa reittien ja aikataulujen suunnittelusta sekä lippujen hinnoittelusta. Markkinaehtoisessa mallissa kaupungin rooli on toimia vesiliikenteen mahdollistajana, mutta kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa liikenteen tarjontaan ovat rajalliset.

Suomenlinnan ja Kruunuvuorenrannan lauttaliikenne muodostavat vesijoukkoliikenteessä poikkeuksen. Suomenlinnassa on ympärivuotista asumista ja sen vuoksi se kuuluu Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymän (HSL) järjestämän joukkoliikenteen piiriin, jolloin kaupungin maksamalla tariffituella myös subventoidaan lippujen hintoja. Kruunuvuorenrannan lauttaliikenne palvelee ennen kaikkea alueen asukkaita jokapäiväisessä liikkumisessa. Päätökset HSL:n lippujärjestelmään kuuluvista linjoista, näiden linjojen liikennöinnistä ja lippujen hinnoista kuuluvat HSL:n toimivaltaan. HSL:n tehtävänä on mahdollistaa joukkoliikenteellä jokapäiväinen ympärivuotinen sujuva liikkuminen koko seudulla, HSL:n joukkoliikenteessä ei ole toistaiseksi ollut puhtaasti virkistys- tai matkailutarkoitusta palvelevia linjoja.

Vesiliikenteen kehittäminen tulee huomioida päivitystyössä omana toimenpidekohtanaan, jossa selvitetään sekä henkilöliikenteen että huolto- ja logistiikkaliikenteen kehitykseen liittyviä kysymyksiä, kuten kilpailutusten järjestäminen, kaluston sähköistäminen, reittien mahdollinen subventointi tai kaupungin oma kalusto.

21.10.2024

Asia/9

Rantojen ja saarien infrarakenteet sekä huolto

Elinvoimaisen ja laadukkaita palveluita tuottavan saariston ja rannikon edellytyksenä on toimiva huolto ja toiminnan mahdollistava infrastruktuuri. Helsingin kaupungin tulee varmistaa, että rantojen ja saarien infrastruktuuri vastaa niiden suunniteltua käyttötarkoitusta. Vesiliikenteen sähköistämisen edellyttämää sähköverkkoa rannoilla suunnitellaan ja toteutetaan. Helsinki jatkaa ja parantaa vesihuoltoverkoston kehitystä saarissa ja rannoilla vastaamaan käyttötarvetta sekä ympäristötavoitteita yhdessä Helsingin seudun ympäristöpalveluiden kanssa. Väliaikaiset huoltotukikohtat korvataan suunnittelemalla ja rakentamalla uusi merellinen huoltotukikohta. Vesiliikenne- ja saaristoyrittäjien huolto- ja kotisatamapalveluita parannetaan ja kasvatetaan. Huoltoverkostoa ja huollon tukikohtia tulisi kehittää yhteistyössä saaristossa toimivien kaupungin sisäisen toimijoiden sekä ulkoisten tahojen kanssa yhteistyössä.

Yritysassiakkaiden palveleminen

Tärkeä osa Helsingin vetovoimaa ovat yksityisten palvelutuottajien järjestämät erilaiset toiminnot merellisellä vyöhykkeellä. Yhteistyö kaupungin toimialojen ja ulkoisten kumppaneiden kanssa on vakiintunut, mutta asemakaavoitus ja lupaprosessit ovat nykyisellään hitaita vastaamaan uusien kiinnostavien merellisten hankkeiden tarpeisiin.

Vuonna 2019 ensimmäisen kerran käynnistetty Uusien toimintojen paikat rantareitillä -työ tunnistaa uusille toimintoille sijoittumispaikkoja Helsingin merelliseltä vyöhykkeeltä ja pyrkii vastaamaan yrityskentän ajankohtaiseen investointihalukkuuteen rantareitillä. Aineisto päivitetään kaupungin toimialojen yhteistyönä kolmen vuoden välein ja on päivitysvaiheessa syksyn 2024 aikana. Työpajoissa on jo tunnistettu merellisiä kehitysalueita. Syksyn 2024 valmistuu myös meriklusteriselvitys, jonka myötä päivitetään muun muassa tietoa alan liikevaihdosta ja henkilömääristä Helsingissä. Näiden selvitysten avulla voidaan tunnistaa yhteistyömahdollisuuksia helsinkiläisten alan yritysten kanssa.

Kaupunki edelleen kehittää ja selkeyttää olemassa olevia palvelupolkuja yrityksille. Laiturialueiden hallintaa tullaan selkeyttämään ja yritysluotsit tulevat ottamaan isompaa roolia merellisissä hankkeissa. Olemassa olevien palvelujen lisäksi on kehitettävä nykyisiä toimintamalleja, jotta tulevaisuudessa innovatiiviset merelliset toiminnot ja ratkaisut pääsevät aiempaa nopeammin kaupunkilaisten käyttöön.

Merellisen kehittämisen resurssit ja sisäisten vastuiden selvittäminen

Merellisten asioiden päätäntävalta on hajautunut useille toimialoille, mikä hidastaa kehittämistä. Merellisen strategian toimenpideohjelman päivityksen yhteydessä toimenpiteiden vastuujako on syytä tarkentaa

21.10.2024

Asia/9

sekä sitouttaa toteuttavat tahot strategian toteuttamiseen ja varaamaan toimenpiteiden toteuttamiseen tarvittavat resurssit. Vuosille 2025-2029 kohdennettavien toimenpiteiden valmistelun yhteydessä on syytä arvioida, miten kaupungin organisoituminen tukee parhaiten tavoitteiden toimeenpanoa ja miten vastuutahot, resurssit ja aikataulut kannattaa suunnitella.

Kaupunginkanslian strategiosaasto on valmistellut vastauksen yhdessä kaupunkiympäristö-, kulttuuri- ja vapaa-ajantoimialan sekä elinkeino-osaston kanssa.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut enemmän kuin puolet valtuustoryhmän jäsenistä ja joka on otsikoitu ryhmäaloitteeksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Reetta Sariola, strategiapäällikkö, puhelin: 09-310 32987
reetta.sariola(a)hel.fi
Mia Malin, erityisasiantuntija, puhelin: 09-310 32050
mia.malin(a)hel.fi

Liitteet

1 Ryhmäaloite 28.02.2024 Pajunen Jenni Merellinen Helsinki tavoitteesta todellisuudeksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Kokoomuksen valtuustoryhmä

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia
Kaupunkiympäristön toimiala